

HOMO FABRA

Barcelona, 5 de Febrer 2013

Connecta't

CALÀNDRIA

PUNT DE LLIBRE

HOMO FABRA

EL WEB NEGRE

L'APUNTADOR

CAST@FIORE

PANTALLES

GALERIES

Portada

Notícies

Crítica

Entrevistes

Opinió

Vinyetes

 Cercar

I la traducció d'assaig?

Ignasi Moreta. Barcelona. / 1.02.2013

 Follow @nuvol_com

 M'agrada 20

 Tweet 7

 +1 2

Assajant, sens dubte, la polèmica a Núvol al voltant de les traduccions al català. Constate, però

Altres articles del mateix autor

Fragmenta: llibres per a la saviesa

30.10.2012 **Opinió**

Joan Llopis, in memoriam

27.6.2012 **Opinió**

Apassionant, sens dubte, la polemica a nivell al voltant de les traduccions al catala. Constato, pero, que el debat se centra en la traducció de textos literaris. ¿I si tractem de dir alguna cosa sobre la traducció de textos d'assaig? Em refereixo a aquesta mena de textos que les llibreries i algunes editorials en diuen «de no ficció» (les etiquetes negatives són sempre inquietants), i que inclou des del llibre acadèmic fins a l'assaig amb pretensions literàries però sense trama narrativa.

Per començar, les administracions: aquests textos no són prioritaris. No existeix cap ajut específic per a la traducció de textos no literaris al català. La Institució de les Lletres Catalanes, ara a través de l'Oficina de Suport a la Iniciativa Cultural, sempre ha atorgat ajuts a la traducció al català d'obres literàries, tant a editors com a traductors. La dualitat Institut Català de les Empreses Culturals / Institució de les Lletres Catalanes comporta la duplicitat d'alguns ajuts, com els d'especial interès cultural: si són per a obres literàries catalanes, l'ajut l'atorga la ILC; en la resta de casos, l'ICEC. En canvi, en el cas d'ajuts a la traducció només es pot comptar amb el suport de la ILC, que es limita a les obres estrictament literàries. Per a la Generalitat, doncs, no és prioritari que puguem llegir en català textos d'assaig d'autor estranger. Això no és d'ara: que jo sàpiga sempre ha estat així. ¿No ho hauríem de repensar? Laura Borràs (ILC) i Joaquim Bejarano (ICEC): ¿us ho heu plantejat? Ja sé que no som en un moment gaire oportú per demanar noves línies d'ajut, però cal no oblidar que, avui, l'editor català que vol importar assaig contemporani ha de fer un acte gairebé heroic. Algun dia caldrà pensar-hi.

En segon lloc, la meva experiència a Fragmenta Editorial com a editor de llibres d'assaig. He tingut el plaer d'introduir a Catalunya l'obra assagística de Mircea Eliade i de Marie Balmary: el primer, probablement el millor historiador de les religions del segle XX; la segona, psicoanalista, una de les lectores de la Bíblia més agudes que hi ha avui al món.

La publicació en català d'*El sagrat i el profà*, de Mircea Eliade, va ser càlidament saludada per l'Avui i l'Ara (igràcies, David Castillo i Víctor Obiols!). La resta de la premsa, silenci. La introducció de Marie Balmary a Catalunya, amb la publicació dels seus llibres *El monjo i la psicoanalista*, *L'origen diví* i *Freud fins a Déu*, també s'ha fet amb dificultats i amb un silenci de la crítica bastant notable. Tinc la sospita que els

+ Llegits

- 1 Premi Núvol de Traducció
- 2 Enric Casasses, paraules en llibertat
- 3 Co(i)nstruir la revolta
- 4 I la traducció d'assaig?
- 5 Balleu, balleu, que el món s'acaba!
- 6 Consumicions culturals
- 7 "Lo" millor dels Gaudí
- 8 Noemí Bibolas: "La memòria és el nostre tresor"
- 9 La gala dels equilibris
- 10 L'acudit d'en plaga 5/2

canals per a la crítica de llibres dels nostres diaris respecten un espai per a les novetats literàries en català, però no per a les novetats no literàries. És a dir: la poesia i la narrativa catalanes tenen un espai. L'assaig en català, en canvi, ocupa un espai residual. I l'assaig estranger traduït al català és, senzillament, invisible. Com si les coses serioses només es poguessin fer en castellà. Crec que tot això també s'hauria de repensar.

Pel que fa al model de llengua de les traduccions catalanes, les coses han millorat molt. La publicació en català de l'obra completa de Raimon Panikkar, que va escriure originalment la major part dels seus textos en anglès, italià i castellà, m'ha permès observar la gran diferència de models de llengua entre les traduccions antigues que aprofitem (dels anys seixanta a noranta) i les traduccions noves que encarreguem. Simplificant: les traduccions antigues són plenes de «llurs» i «àdhucs», «ans al contrari» a tort i a dret, «ésser» en ús verbal, «essent», «car»... Ara bé: no costa gaire fer una petita repassada a les traduccions antigues perquè quedin fresques com si fossin d'abans-d'ahir. I un «car» i un «ans» de tant en tant tampoc no fan cap mal...

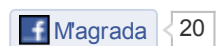
Finalment, em sembla bastant desafortunat tractar de diferenciar entre el català i el castellà a l'hora d'identificar bones i males praxis en la traducció: bons i mals professionals n'hi ha a tots els gremis. He treballat amb traductors excel·lents al català i al castellà. I vaig tenir una mala experiència amb una traducció al castellà (la traductora va recórrer a un traductor automàtic per fer via), però m'hagués pogut passar el mateix amb una traducció al català. Temo que la ràtio de desaprensus no varia d'una llengua a una altra. Però la ràtio de professionals excel·lents, tampoc.

Ignasi Moreta

@IgnasiMoreta

<http://www.fragmenta.cat>

Etiquetes:

[Ignasi Moreta](#)

L'activitat recent

[Inscriu-te](#)

Crea un compte o [inicia sessió](#)

[Qui necessita un guió per filmar un tre](#)

19 persones ho recommended.

[Passejant amb l'àvia per Google Stree](#)

16 persones ho recommended.

[La gala dels equilibris | Núvol](#)

13 persones ho recommended.

Complement social de Facebook

Deixa un comentari

L'adreça electrònica no es publicarà Els camps necessaris estan marcats amb *

Nom *

Correu electrònic *

Lloc web

Comentari *

Enviar

19 Comentaris

Nuria Jolis Olive el 2 febrer 2013 a les 11:56 ha dit:

...es important i necessari el que dius. Merci

Respon ↓

**Ignasi Moreta
el 2 febrer 2013 a les 16:38 ha dit:**

¡Gràcies, Núria!

Respon ↓

Josep el 2 febrer 2013 a les 13:06 ha dit:

És un article interessant, i també ho són els llibres que he pogut llegir de Fragmenta Editorial. Però em sembla que és de justícia esmentar també la feina que fan a Obrador Edèndum (vegeu el seu catàleg). Ho dic ben cordialment.

Respon ↓

Ignasi Moreta

el 2 febrer 2013 a les 16:41 ha dit:

Josep, tens tota la raó. Obrador Edèndum està fent una tasca excepcional, que mereix reconeixement i visibilitat. Paguen massa cara la llunyania de Barcelona. Vaig tenir molt d'interès que fossin a la Setmana del Llibre en Català, on v'am compartir espai amb tres col·legues més. L'editor d'Edèndum, Josep Batalla, és tot un referent.

Respon ↓

Josep

el 3 febrer 2013 a les 18:13 ha dit:

Celebro que surti una nova traducció de Mircea Eliade publicada per Fragmenta! Com comenta Oriol M., és una gran notícia, perquè són escasses o inexistents les traduccions d'autors importants de mitologia -en un sentit ampli- en català. I també és cert que algunes de les traduccions que circulen en castellà, són més aviat dolentes (especialment, les que s'han fet a l'Amèrica Llatina). Endavant i molta sort!

Respon ↓

Teresa Iribarren el 2 febrer 2013 a les 13:16 ha dit:

Benvolgut Ignasi:

estàs ben carregat de raó... al fil del que dius, et convido a llegir el capítol “Un dèficit editorial: les traduccions d’assaig”, signat per Xavier Sierra, dins “Una impossibilitat possible. Trenta anys de traducció als Països Catalans (1975-2009)”, coordinat per Montserrat Bacardí i Pilar Godayol, Vilanova i la Geltrú, El Cep i la Nansa Edicions, 2010

Respon ↓

**Ignasi Moreta
el 2 febrer 2013 a les 16:44 ha dit:**

Benvolguda Teresa, gràcies per la referència. Buscaré aquest text, el tema m’apassiona. També tinc pendent (ia!) adquirir el diccionari de traductors de les mateixes autores.

Respon ↓

Oriol M. el 3 febrer 2013 a les 0:47 ha dit:

Molt bona feina la de Fragmenta (i la d’obrador!).

Tindrem més traduccions d’Eliade?

Respon ↓

**Ignasi Moreta
el 3 febrer 2013 a les 1:20 ha dit:**

Oriol M., sí, tindrem un altre Eliade! Però encara no puc dir res més!

Respon ↓

Oriol M.
el 3 febrer 2013 a les 17:10 ha dit:

Gran notícia!!
Esperarem impacients, doncs!!!

Respon ↓

mauricio el 3 febrer 2013 a les 2:17 ha dit:

Malauradament, vivim en un país de fabuladors i mitòmans nats que mostra ben poc interès per l'assaig, començant, com explica el Sr. Moreta, per l'administració. El Sr. Moreta, el vull felicitar de tot cor per la feina que fa. Té molt de mèrit. En canvi, publicar novel·letes, que, com deia aquell, són la literatura infantil de les persones grans, no en té tant. Què hi farem. Per cert, no ha pensat pas de publicar, i perdoni que li faci aquest suggeriment sense venir a tomb, alguna obra del Sr. René Guénon?

Respon ↓

Ignasi Moreta
el 4 febrer 2013 a les 15:17 ha dit:

¡Gràcies! No descartem publicar René Guénon. Però, certament, no és gens fàcil fer aquesta mena d'apostes.

Respon ↓

mauricio

el 5 febrer 2013 a les 3:07 ha dit:

Hi ha una obreta de Guénon molt interessant, que vostè deu conèixer, titulada “La crise du monde moderne”. És, certament, un llibre difícil; però no pel text en si, diguéssim, sinó perquè, potser, poques persones estan disposades a entendre-la. Hi ha temes que, avui, val més no tocar, i menys si tracten d'una crisi, o, més ben dit, de la crisi, però no la que surt als diaris, esclar. No sé si m'explico. De totes maneres, si mai es veiés en cor de publicar-la en català, jo li faria la traducció encantat.

Respon ↓

Ignasi Moreta

el 5 febrer 2013 a les 12:09 ha dit:

iGràcies!

Respon ↓

Laura Huerga el 4 febrer 2013 a les 14:57 ha dit:

M'ha agradat molt, Ignasi. Tens molta raó (àdhuc).

Respon ↓

Ignasi Moreta

el 4 febrer 2013 a les 17:26 ha dit:

¡Gràcies, Laura! I sobretot, gràcies per posar el tema sobre la taula. El tema s'ho mereix.

Respon ↓

Xavier Farré el 4 febrer 2013 a les 21:57 ha dit:

Hi estic del tot d'acord. I sobretot, s'hauria de reivindicar encara més el valor que té l'assaig. És cert que l'assaig d'autors catalans és quasi inexistent a les editorials (segur que n'hi ha molts d'escrits, això sí), i quant a les traduccions, la situació ja és lamentable. Per altra banda, per a mi l'assaig forma part del sistema literari, és també, clarament, literatura. I això s'ha de veure reflectit en la traducció. En altres tradicions literàries es té ben clar, això, i estaria bé que nosaltres també ho comencéssim a tenir. Gràcies a iniciatives com l'editorial que tan bé dirigeixes i representes, segur que anem per bon camí.

Respon ↓

**Oriol M.
el 4 febrer 2013 a les 22:04 ha dit:**

És ben cert que el panorama de les editoials que aposten per l'assaig en català no és gaire galdós, però sí que hia notabilíssimes excepcions: a bande de les esmentades Fragmenta i Obrador, també hi tenin la magnífica Arcàdia, i algunes incursions de 1984; sense oblidar les Edicions de la ela geminada. El q passa és que el ressò que solen tenir no és proporcional a la importància de la seva feina...

Respon ↓

Ignasi Moreta

el 5 febrer 2013 a les 12:13 ha dit:

Sí, el ressò, la visibilitat dels llibres, és essencial. De vegades, mentre corregeixo un text que publicarem, penso: això que diu aquí l'autor incomodarà a X; això altre donaria per a un debat esplèndid; aquest punt topa amb el que ha dit X en un altre llibre, etc. I després surt el llibre, l'enviem a les llibreries i a la premsa... i ningú no diu res!
iNingú no diu res!

Respon ↓

[Qui som](#) · [Manifest](#) · [Avís legal](#) · [Contacte](#) · [Política de privacitat](#) · [Normes de participació](#) · [Patrocinadors](#)

Disseny Web: iEstrategic